

EDEBİYAT VE TOPLUM İLİŞKİSİ

- Edebiyatçı, toplumdaki ve toplum hayatını etkileyen olaylardan bağımsız yaşayamaz.
- Bu nedenle eserlerinde bir şekilde toplum hayatından izler bulmak mümkündür.
- Birer insan olan yazarların yaşadıkları toplumdan etkilenmeden eser vermeleri de mümkün değildir.
- Bu nedenle edebi eserler içlerinden çıktıkları topluma dair izlenimler ve kültürel öğeler barındırır.
- Edebiyat ve toplum ilişkisi yalnızca edebiyatın toplumsal olaylardan etkilenmesinden ibaret değildir. Edebiyat toplum sorunlarını dile getirir ve bunu yaparken de toplumsal değişime etki eder.

EDEBİYAT VE TOPLUM İLİŞKİSİNE TÜRK EDEBİYATINDAN ÖRNEKLER

- İslamiyet öncesi ve sonrası farklı kültür, din geleneklerin eserlere yansması
- Batı etkisinde Türk edebiyatına yeni toplumsal kavramlar girmesi
- Tanzimat Dönemi'nde toplum yararına içerikler hazırlanması
- Servetifünun Dönemi'nde siyasi baskılar sebebi ile bireysel konulara yöneliş
- Milli Edebiyat ve Cumhuriyet Dönemi'nde toplumsal konuların ağırlık kazanması
- Cumhuriyet Dönemi'nde toplumcu gerçekçi yazarların ortaya çıkması

EDEBİYATIN SANAT AKIMLARI İLE İLİŞKİSİ

- Toplumsal hayatla siyasi, ekonomik, kültürel alanlarda görülen kimi olaylar ve gelişmeler, sanatçı ve düşünürleri bir araya getirerek bu kişilerin ortak bir anlayışla hareket etmelerine zemin hazırlar. Böylece sanatçı ve düşünürler toplumun sanat ve düşünce anlayışını şekillendirir ve bu sayede edebiyat ve sanat akımlarını oluşturur.
- Söz konusu akımlar, çoğu zaman güzel sanatların bütün kollarını (mimarî, heykel, resim, musiki vb.) kapsarlar.
- Bunlardan edebiyatı etkileyenler olduğunda da biz bunlara edebi akım ismini veririz.

EDEBİ AKIMLARIN ORTAYA ÇIKMASINA SEBEP OLAN BAZI TOPLUMSAL OLAYLAR

- Felsefede rasyonalizmin edebiyata yansmasının klasisizm olması
- Fransız İhtilali'nin etkisiyle romantizm akımının ortaya çıkması
- Pozitivizm düşüncesinin realizm akımını doğurması
- Determinizmin edebiyata naturalizm olarak yansması
- Psikaniz kuramının edebiyata sürrealizm olarak yansması
- Dünya savaşları sonucu dadaizm, varoluşçuluk gibi edebi akımların doğması

KLASİSİZM

- 17. yüzyıl ortalarında Fransa'da ortaya çıkmıştır.
- Akla ve sağduyuya değer verilir.
- Konular eski Yunan ve Latin edebiyatından alınmıştır.
- Kahramanlar seçkin kişilerdir.
- Konu değil konunun işleniş biçimi önemlidir.
- Dilde ve üslupta kusursuzluk aranmıştır.
- Kaba ve çirkin sözlerle eserlerde yer verilmemiştir.
- Sanatçılar, eserlerinde kişiliklerini gizlemişlerdir.
- Daha çok tiyatro, şiir ve fabl türlerinde eserler verilmiştir.

Türk Edebiyatında Temsilcileri

Şinasi, Ahmet Vefik Paşa, Yusuf Kâmil Paşa

Dünya Edebiyatında Temsilcileri

Moliere (Molyer)
Corneille (Korneyl)
Racine (Rasin)
La Fontaine (La Fonten)
Fenelon (Fenelon)

ROMANTİZM (ÇOŞKUNCULUK)

- 19. yüzyılda klasisizme tepki olarak doğmuş bir akımdır.
- J. J. Rousseau (Jan Jak Russo) akımın öncüsüdür.
- Konular Hristiyanlıktan, tarihten ve günlük yaşamdan alınmıştır.
- Duyulara ve hayallere önem verilir.
- "Sanat toplum içindir." görüşü benimsenmiştir.
- Tabiat önemsenmiş, tasvire önem verilmiştir.
- Toplumun her kesiminden kişilere yer verilmiştir.
- Romantizmde yer alan tasvirler genellikle öznel niteliktedir.
- Yazarın ruhsal durumu hakkında ipucu verir.
- Romantizmin belirgin özelliklerinden biri de uzaklara kaçıştır.
- İçinde bulunduğu ortamdan sürekli kaçma hâli, romantik sanatçıların hayatı ve olayları bir zıtlık içinde (beden-ruh, ideal-gerçek, hürriyet-esaret, hayat-ölüm vb.) algılamasına sebep olur.
- Romantizmde yazar, olay ve kişilere öznel bir biçimde müdahale eder.

Türk Edebiyatında Temsilcileri

Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Abdülhak Hamit Tarhan

Dünya Edebiyatında Temsilcileri

Voltaire (Volter), Shakespeare, Lord Byron (Lord Bayrın)
Goethe, Schiller, Lamartine (Lamartin)
Victor Hugo, Alexandre Dumas Pere (Aleksandır Duma Per)
Aleksandre Puşkin (Aleksandır Puşkin)

REALİZM (GERÇEKÇİLİK)

- 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da romantizme tepki olarak doğmuştur.
- Konular gerçek yaşamdan alınmıştır.
- Realist yazarlar; gözlem, araştırma ve belgelere dayanarak gerçeği olduğu gibi yansıtmaya çalışırlar.
- Yazarlar, olay ve kişilere müdahale etmez; nesnel bir anlatımı tercih ederler.
- Kişilerin ruhsal davranışlarını etkileyen mekânın anlatılması önemsenmiştir.
- Duygu ve hayalden uzak durulmuştur.
- Hikâye ve roman türlerinde etkili olmuştur.
- İnsanın iç dünyasını yansıtmaya için mekân tasvirlerine önem verilmiştir.
- Toplumun her kesiminden kişilere yer verilmiştir.
- Sanatçılar, eserlerinde kişiliklerini gizlemişlerdir.

Türk Edebiyatında Temsilcileri

Recaizade Mahmut Ekrem, Samipaşazade Sezai, Mehmet Âkif Ersoy
Halit Ziya Uşaklıgil, Mehmet Rauf, Ömer Seyfettin, Yakup Kadri
Karaosmanoğlu, Refik Halit Karay, R. Nuri Güntekin, Halide Edip Adıvar

Dünya Edebiyatında Temsilcileri

Flaubert (Fober), Stendhal (Sitandal), Balzac (Balzak), Charles Dickens (Carlz
Dikins), Hemingway (Hemingvey), Turgenyev (Turgenyev), Çehov (Çehov),
Gorki (Gorki), Gogol (Gogol), Tolstoy (Tolstoy), Dostoyevski (Dostoyeski)

NATÜRALİZM (DOĞALCILIK)

- 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da ortaya çıkmıştır.
- Determinizmden etkilenilmiştir.
- İnsan kişiliğini anlatabilmek için soya çekim yasalarından ve toplum biliminden yararlanılmıştır.
- Gözlem ve betimlemelere büyük önem verilmiştir.
- Realizmin bilimsellikle yoğrulmuş biçimi olarak da değerlendirilen bir akımdır.
- Natüralistlere göre roman yazmak, bir laboratuvarında deney yapmaya benzer. Yazar, roman kahramanlarını farklı çevrelerde ele alarak çevrenin değişmesiyle davranışlarda ne tür değişiklikler görüldüğünü gözlemler.
- Toplumdan dışlanan kişilere eserlerde yer verilmiştir.
- Kahramanlar, ait oldukları çevrenin diline göre konuşturulmuştur.
- Sokağa ait dil, eserlerde kullanılmıştır.

Türk Edebiyatında Temsilcileri

Hüseyin Rahmi Gürpınar
Nabizade Nâzım

Dünya Edebiyatında Temsilcileri

Emile Zola (Emil Zola)
Alphonse Daudet (Alfons Dode)
Goncourt Kardeşler (Gonkur Kardeşler)

PARNASİZM

- 19. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan bir akımdır. Romantik şiir anlayışına bir tepki olarak doğmuştur.
- Şiirde görülen bir akımdır.
- Sanat, sanat içindir ilkesi savunulmuştur.
- Nesneler dış görünüşüne göre anlatılmıştır.
- Kelime seçimine, sıralanışına ve ahenge önem verilmiştir.
- Şiirin biçim özellikleri çok önemsenmiştir. Âdeta bir ressam gibi şiir yazmayı amaçlamışlardır.
- Realizm akımının şiire yansımış biçimidir.

Türk Edebiyatında Temsilcileri

Tevfik Fikret
Cenap Şahabettin
Yahya Kemal Beyatlı

Dünya Edebiyatında Temsilcileri

VTheophile Gautier (Teofil Guati)
Theodore Banvill (Teodor Bonvil)
Francois Coppee (Françez Kope)
Jose Maria de Heredia (Jose Mari dö Henrida)
Leconte de Lisse (Lekon dö Lis)

SEMBOİZM (SİMGEÇİLİK)

- 19. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan bir akımdır.
- Şiirde belirginleşen bir akımdır.
- Nesneler, oldukları gibi değil insanda bıraktıkları izlenimlerle anlatılmıştır.
- Anlam kapalılığını savunmuşlardır.
- "Şiir anlaşılacak için değil hissedilmek içindir." görüşünü benimsemişlerdir.
- Şiirde musikiyi savunmuşlardır.
- Ahenge önem verilmiştir.
- Müzikalite önemsenmiştir.

Türk Edebiyatında Temsilcileri

Ahmet Hâşim
Ahmet Hamdi Tanpınar
Cahit Sıtkı Tarancı
Ahmet Muhip Dıranas
Cenap Şahabettin

Dünya Edebiyatında Temsilcileri

Baudelaire (Bodler)
Mallarme (Malerm)
Rimbaut (Rimbaut)
Paul Verlaine (Pol Vörlen)
Paul Valery (Pol Valeri)
Edgar Allan Poe (Edgar Elin Pu)

Bu akımların dışında empresyonizm (izlenimcilik), ekspresyonizm (dışavurumculuk), kübizm (şekilcilik), fütürizm (gelecekçilik), Dadaizm (Dadacılık), sürrealizm (gerçeküstüçülük), egzistansiyalizm (varoluşçuluk) akımları da bulunmaktadır.

TIKLA, ABONE OL.